

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/25-17068
Otsuse kuupäev 16.03.2026
Komisjoni koosseis Taavi Hein

Tarbija
Kaupleja Holm Bank AS (14080830)

Tarbija nõue Tarbija palub korrigeerida intressi arvestus ja teha kas tasaarveldus liigselt võetud intressi osas või lõpetada leping.

Resolutsioon:

1. Tarbija avaldus rahuldada.
2. Tuvastada, et kaupleja ei ole järginud vastutustundliku laenamise põhimõtte kohustust VÕS § 403⁴ lg 1 p 1 ja p 2 tähenduses ning kohustada kauplejat arvutama krediidilepingust nr 9811060829 tulenevad nõuded ümber, kohaldades kokkuleppelise intressi asemel seadusjärgset intressimäära VÕS § 94 lg 1 mõttes ning välistades kõik muud krediidikuluga seotud kõrvalkulud.
3. Kohustada kauplejat esitama tarbijale kirjalik ja selgelt liigendatud ümberarvestus hiljemalt 30 päeva jooksul arvates komisjoni otsuse avaldamisele Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti veebilehel järgnevast päevast, näidates eraldi põhivõla jäägi, seadusjärgse intressi alusel kujunenud nõude suuruse ning tarbija tasutud maksete kogusumma.
4. Komisjoni otsuse järgimiseks on kauplejal 30 päeva arvates selle Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast, kui otsuses ei ole määratud teist tähtaega (TKS § 60 lg 1).
5. Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse (TKS § 60 lg 2).

Asjaolud:

Avalduse kohaselt on alates 2022. aastast Holm Bank AS esitanud tarbijale ebamääraseid ja väidetavalt valesid arveid, milles arvestatud intress ületab lepingus lubatud 42%, ulatudes tegelikkuses 66–68%-ni. Krediidiandja ei ole suutnud selgitada intressiarvestuse alust ega põhjendada lisamakseid, sh 13. osamakset, vastates üksnes üldsõnaliselt aastaintressi määraga. 1500-eurose laenu eest on tarbija tasunud juba 3296 eurot, kuid võlg ei ole mõistlikult vähenenud, mis viitab võimalikule ebaseaduslikule intressiarvestusele ja laenu kunstlikule pikendamisele.

Samal ajal ähvardatakse tarbijat maksehäirega hoolimata vaidlustatud nõudest. Kirjeldatud asjaolud annavad aluse kahtlustada tarbijakrediidi nõuete rikkumist ning õigust vaidlustada nii nõuete suurus kui ka nende sissenõudmine.

Tarbija ei nõustu Holm Banki väitega, et laenu aastaintress on 42%. Arvetelt on selgelt näha, et igakuiselt on osamaksetelt arvestatud kuni 68% intressi, mis ei vasta kaupleja esitatud selgitustele.

Tarbija on üle 4 aasta tasunud 1500 € suurust laenu, kuid laenujääk on endiselt umbes 50%. See ei ole loogiline, sest nii kõrge intressi korral ei saa põhivõlg tegelikult väheneda.

Tarbija on juba tasunud üle 3200 €, kuid laenust on endiselt tasumata ligikaudu 730 €. Selline olukord viitab sellele, et tarbijalt on võetud lubamatult suurt intressi ning laenu tagasimaksmise perioodi on kunstlikult pikendatud.

Tarbija esitab täiendavalt arveid, mis näitavad selgelt, et tegelik intressimäär ei ole 42%, vaid oluliselt kõrgem.

Tarbija palub korrigeerida intressi arvestus ja teha kas tasaarveldus liigselt võetud intressi osas või lõpetada leping.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja vastas, et panga ja kliendi vahel sõlmiti 26.04.2021 maksekaardi lepingu lisakokkulepe, mille kohaselt on krediidilimiit 1500 eurot ning intressimäär 27–42% aastas. Intressi arvestatakse kasutatud krediidijäägilt alates 16. päevast pärast ostu.

Klient väitis, et pank on alates 2022. aastast arvestanud intressi lepingus lubatud kõrgemas määras, kuni 66–68%. Pank selgitab, et intressi arvestatakse maksimaalselt 42% aastas ning see vastab lepingule ja seadusele. Kliendi eksiarvamus tuleneb asjaolust, et osamaksest moodustab intress suure osa, kuid see ei tähenda kõrgemat intressimäära.

Pank rõhutab, et intress sõltub tasumata krediidijäägist ja maksegraafikust. Kui tasutakse vaid minimaalne osamakse, väheneb põhiosa aeglasemalt ning intressi osakaal osamakses on suurem. Intressimäär ise ei muutu.

Komisjoni põhjendus:

Tarbija ja kaupleja on 26.04.2021 sõlminud maksekaardilepingu lisakokkuleppe nr 1, millega pooled leppisid kokku maksekaardilepingu nr 9811060829 tingimuste uuendamise. Kokkuleppega on kaupleja võimaldanud tarbijale krediiti limiidiga 1 500 eurot.

Kokkuleppe punktis 3 järgi tasub kaardi valdaja iga kuu intressi, mille määr sõltuvalt krediidijäägi suuruselt on 27,00% kuni 42,00% aastas. Kui krediidijääk on kuni 1258,06 eurot, siis intressimäär on 42,00% aastas (0,12% päevas). Sellest suurema krediidijäägi puhul väheneb intress lineaarselt kuni 27,00%-ni aastas nii, et osamakse ei ületaks 65,00 eurot. Intressiarvestus algab krediidi kasutusse võtmise 16. päevast (intressivaba periood igale ostule 15 päeva).

Tarbija väidab avalduses, et võttis kauplejalt krediiti üksnes 1 500 eurot, kuid väga kõrge intressi tõttu on tasulise laenu tagastamine muutunud lõpmatuks. Tarbija maksab koguaeg raha tagasi, aga laenusumma ei vähene oodatud kiirusega, kuigi krediiti pole juba aastaid kasutatud. Tarbija leiab, et kaupleja kohaldab niivõrd kõrget intressi, et see on ebaseaduslik. Tarbija leiab, et kaupleja nõuab suuremat intressi kui 42%, mis ulatub tegelikkuses 66–68 protsendini aastas, kuigi lepingus on märgitud maksimaalseks aastaintressiks 42%.

Tarbija nõuab kauplejalt intressiarvestuse korrigeerimist ning palub lugeda enammakstud summad võlgnevuse katteks või lõpetada leping.

Kaupleja väidab, et ta ei arvesta intressi määraga 68%, lepinguga on lepitud kokku aastane intressimäär vahemikus 27%-42% ning sellest kõrgemat intressi ei ole kaupleja rakendanud. Kaupleja on tarbijale selgitanud, et intressi arvestatakse kasutusel olevalt krediidijäägilt päevapõhiselt, mitte igakuise osamakse summalt, millele tarbija on viidanud. Need on kaks erinevat arvutust. Kui krediidijääk on suur ning tasumine toimub minimaalse osamakse ulatuses, võibki suurem osa kuluda osamaksest intressi katteks ning põhiosa väheneb aeglasemalt. Mida suurem on kasutusel olev krediidijääk ja mida väiksem on igakuine tagasimakse, seda kauem kestab krediidi tagasimaksmine ning seda rohkem tuleb tasuda kasutusel olevalt krediidilt ka intressi.

Komisjon on kontrollinud tarbijale esitatud menetlusse lisatud arveid, mille põhjal ei kinnitu tarbija väide, et kaupleja rakendab 66–68% suurust aastaintressi. Ka arvetel on igakuiselt märgitud, et intress on arvestatud aastaintressiga vahemikus ligikaudu 37–42%, mis vastab lepingus sätestatud intressimäärale. Tarbija poolt viidatud 68% tuleneb asjaolust, et konkreetsel kuul moodustas intressiosa ligikaudu 68% tasutud osamaksest. See näitaja ei väljenda aga aastaintressi määra, vaid üksnes seda, milline osa konkreetsest kuumaksest kulus intressi katteks. Minimaalse osamakse mehhanismi korral on tavapärane, et suure krediidijäägi ja kõrge intressimäära puhul läheb märkimisväärne osa kuumaksest intressi tasumiseks ning põhiosa väheneb aeglaselt. Selline maksete struktuur ei tähenda iseenesest, et aastaintress oleks ületanud lepingus kokkulepitut määrasid.

22.02.2026 pöördus komisjon kirjalikult menetlusosaliste poole ning selgitas, et käesolevas asjas on keskse tähtsusega vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimine. Tarbijakrediidilepingust tuleneva intressinõude maksmapanek eeldab, et krediidiandja suudab tõendada, et enne lepingu sõlmimist kogus ja analüüsis ta piisavat teavet tarbija sissetulekute, kohustuste ja maksevõime kohta ning veendus tarbija krediidivõimelisuses. Kui krediidiandja ei tõenda vastutustundliku laenamise kohustuse nõuetekohast täitmist, mõjutab see kokkuleppelise intressi kehtivust ning piirab nõude ulatust seadusjärgse intressimäärani. Vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise tagajärg on intressikokkuleppe tühisus.

Komisjon selgitas 22.02.2026 pooltele, kuid ennekõike kauplejale, et krediidivõimelisuse hindamise kohustuse täitmiseks peab krediidiandja toimima nõuetekohase hoolsusega, sealjuures arvesse võtma kõik talle teadaolevad asjaolud, mis võivad mõjutada tarbija võimet krediit tagasi maksta lepingus kokkulepitud tingimustel (s.o teabe saamise kohustuse täitmisel saadud teave, VÕS § 403⁴ lg 2 esimene ja teine lause). Lisaks peab krediidiandja tarbija esitatud teavet kontrollima KAVS § 50 lg-te 3 ja 4 alusel, s.o tegema selleks mõistlikke pingutusi (VÕS § 403⁴ lg 4 teine lause). See tähendab muu hulgas kohustust võtta tarbija regulaarse sissetuleku hindamiseks aluseks piisav ajavahemik, arvestades tarbija sissetulekuallikaid ja sissetuleku laekumise

regulaarsust (KAVS § 49 lg 3 p 2). Samuti peab krediidiandja tegema mõistlikke pingutusi, et kontrollida kõigi asjakohaste dokumentide ja muude tõendite õigsust, mis on aluseks ning millel on tähtsus tarbija regulaarse sissetuleku suuruse arvutamisel (KAVS § 49 lg 3 p 3, vt ka RKTKm 24.11.2023, 2-21-13098/50 p 20).

Nõuetekohane hoolsus, millega krediidiandja peab täitma krediidivõimelisuse hindamise kohustust, seisneb mh kohustuses selgitada välja, kas ja millist osa ebamäärase tähistusega laekumistest tarbija pangakontole saab pidada laenuaotleja sissetulekuks ning millise püsiva sissetulekuga saab laenuaotleja edaspidi arvestada. Laenusaaaja krediidivõime hindamisel saab arvestada vaid selliseid sissetulekuid, mida laenusaaaja saab eelduslikult ka tulevikus ning mille laekumine on tõenäoline ka pikemas perspektiivis (RKTKo 31.01.2018, 2-14-21710/105, p 29.2). Kui ilmnevad asjaolud, mis ei võimalda tarbija krediidivõimelisust nõuetekohaselt hinnata (nt esineb vastuolu tarbija enda esitatud andmete ja andmekogudest kogutud andmete vahel), siis peab krediidiandja küsima vajaduse korral tarbijalt lisateavet (RKTKm 24.11.2023, 2-21-13098/50 p 21).

Kokkuvõttes on krediidiandja kohustuseks hinnata krediidisaaaja krediidivõimekust piisavalt, tagamaks, et krediiti ei antaks isikule, kelle puhul on tõenäoline, et ta ei suuda seda jooksvast sissetulekust või muust eluks otseselt mittevajalikust varast tagasi maksta, vältimaks laenuvõtja sattumist krediidi tõttu „laenuorjusse“, mille tulemusena ta võib olla sunnitud võtma uusi laene, kaotada oma vara ja muutuda maksejõuetuks (vt RKTKo 31.01.2018, 2-14-21710/105, p 25.3).

VÕS § 403⁴ lg 6 järgi võib krediidiandja tarbijaga tarbijakrediidilepingu sõlmida üksnes juhul, kui ta on krediidivõimelisuse hindamise aluseks olevate andmete kogumis analüüsimise tulemusena veendunud, et tarbija on krediidivõimeline. Krediidiandja võib anda tarbijale krediiti üksnes juhul, kui krediidivõimelisuse hindamise tulemus osutab, et on tõenäoline, et krediidilepingust tulenevad kohustused täidetakse lepinguga nõutavatel tingimustel. Sealjuures ei saa võlgnevuse tekkimisest iseenesest järeldada, nagu oleks krediidiandja andnud laenu krediidivõimetule tarbijale, sest teatud asjaolusid ei saa krediidiandja kontrollida ega ette näha, nt tarbija töötasu vähenemine või kaotus, samuti see, kui tarbija võtab pärast krediidilepingu sõlmimist uusi finantskohustusi (RKTKm 24.11.2023, 2-21-13098/50 p 23).

Kui krediidiandja on rikkunud vastutustundliku laenamise põhimõtet, siis loetakse VÕS § 403⁴ lg 7 järgi tarbijakrediidilepingu intressimääraks VÕS §-s 94 sätestatud intressimäär, kui see ei ole suurem varem kokkulepitud intressimäärast. Muid tasusid tarbija krediidiandjale sellisel juhul ei võlgne. Seega vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise tagajärjeks ei ole terve krediidilepingu tühisus, vaid krediidilepingu osaline tühisus kokkuleppelise intressi osas, kuid seda üksnes juhul, kui kokkulepitud intressimäär on suurem VÕS §-s 94 sätestatud intressimäärast. See tähendab, et eelnimetatud olukorras seadusest tuleneva keeluga vastuolus oleva tarbijakrediidilepingu puhul on intressikokkulepe tühine ja poolte kokkulepe asendatakse seaduse alusel seadusjärgse intressimääraga, välja arvatud juhul, kui kokkulepitud intressimäär on madalam (RKTKm 24.11.2023, 2-21-13098/50 p 23).

Kaupleja komisjoni nõuet ei täitnud ning tugines väärarusaamale, et tarbija avalduse kohaselt on vaidluse esemeks üksnes lepingujärgse intressi arvestus ja selle arusaadavus kliendile. Tarbija ei ole esitanud väidet krediidivõimelisuse hindamise rikkumise kohta ega väitnud, et pank oleks rikkunud vastutustundliku laenamise põhimõtet. Seetõttu on komisjoni palve esitada tõendid vastutustundliku laenamise järgimise kohta omaalgatuslik ja ei tulene avalduse sisust.

Kaupleja rõhutas, et vastavalt tarbijakaitseadusele on tarbijavaidluste komisjoni pädevus piiratud tarbija ja kaupleja vaheliste vaidluste lahendamise ja selle ulatus määratud avalduse sisuga. Komisjoni volitus ei hõlma menetluse objektist kaugemale ulatuvaid kontrollimeetmeid ega krediitdivõime hindamise dokumentide või analüüside nõudmist, kui tarbija seda ei ole kaebuses väitnud. Menetluse ulatus peab jääma avalduse objektiks oleva intressiarvestuse arusaadavuse piiridesse.

Komisjon selgitab, et tarbijavaidluse lahendamisel on komisjonil kohustus kontrollida vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimist omal algatusel (ex officio) ja sõltumata menetlusliigist alati, kui asjaolud viitavad tarbijakrediidilepingu sõlmimisele. Vastav kohustus tuleneb Riigikohtu juhustest, kes on vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimise kohustuse pannud eeskätt kohtutele (RKTKm 24.11.2023, 2-21-13098/50 p 13 ja 25). Kuigi Riigikohus ei viita tarbijavaidluste komisjonile, lasub vastav kohustus ka tarbijavaidluste komisjonil, kuna tegemist on tarbijakaitseks kehtestatud imperatiivse kontrolliga, mida tuleb tagada omal algatusel ka kohtuvälistes vaidluste lahendamises. Kehtiva kohtupraktika järgi ei ole võimalik olukord, kus kohus jätaks õiguspäraselt vastutustundliku laenamise kontrolli omal algatusel tegemata olukorras, kus asjaolud viitavad tarbijakrediidilepingu sõlmimisele. Ka Euroopa Kohtu praktikas on leitud, et liikmesriigi kohus peab omal algatusel analüüsima, kas on rikutud krediidiandja lepingueelset kohustust hinnata tarbija krediitdivõimelisust (vt Euroopa Kohtu 5. märtsi 2020. a otsus kohtuasjas nr C-679/18, OPR-Finance s. r. o. vs. GK, p 46).

Kuna tarbijavaidluste komisjon peab vaidlusi lahendades hindama tarbijakrediidilepingust tulenevaid nõudeid, siis tulenevalt Riigikohtu üldisest suunisest tarbijakaitsenormide kohaldamise kohta, on selline kontrollimine tarbija kui õiguskäibes nõrgema poole kaitseks vältimatu (vt ka RKTKm 15.01.2014, 3-2-1-170-13 p 12).

Kuna kaupleja ei ole hoolimata komisjoni nõudest tõendanud vastutustundliku laenamise kohustuse järgimist, tuleb komisjonil asuda seisukohale, et kaupleja on rikkunud vastutustundliku laenamise põhimõtet. Sellest tulenevalt on lepingujärgne intressikokkulepe tühine ning tarbija võlgneb kauplejale üksnes seadusjärgset intressi (vt ka RKTKm 24.11.2023, 2-21-13098/50, p 24). Seejuures on tühine üksnes intressikokkulepe. Vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumine ei too kaasa kogu krediidilepingu tühisust.

Kaupleja kohustub käesoleva otsuse jõustumisest vaidlusaluse krediidilepingu ümber arutama, lähtudes seadusjärgsest intressimäärast alates lepingu sõlmimisest ning välistades kokkuleppelise intressi ja muud krediidikuluga seotud kõrvalkulud. Krediidiandjal tuleb esitada tarbijale uus arvestus, milles on selgelt näidatud põhivõla jääk ja seadusjärgse intressi alusel arvutatud nõue.

Kui ümberarvestusega ilmneb, et tarbija on kauplejale kogu krediidi tagastanud koos seadusjärgse intressiga ning tarbija on kauplejale raha maksnud rohkem laenatud rahast ja seadusjärgsest intressist VÕS § 94 lg 1 mõttes, siis on tarbijal õigus nõuda kauplejalt enamakstu tagastamist. Lähtudes tarbija poolt menetlusse esitatud arvetest, on tarbija kauplejale eelduslikult kogu krediidi koos seadusjärgse intressiga tagastanud ning kaupleja on eelduslikult teatavas ulatuses rikastunud alusetult intressikokkuleppe tühisusse tõttu. Täpne arvestus tuleb koostada kauplejale.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Taavi Hein

/allkirjastatud digitaalselt/